

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12

ÜNİTE

ROMAN

KONU

- Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1923-1950)
- Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1950-1980)
- Paragrafta Anlam

DERSLER CEPTE 5. SAYI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12. SINIF

ISBN 978-975-11-6636-4

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Dr. Yasin ELÇİ

Yazar Ekibi

Gül GÜNDOĞDU, Öğretmen
Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK, Öğretmen
Banu İLHAN, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Fadime AYDINTÜRK, Öğretmen
Mustafa ÖZDAMAR, Öğretmen
Nedret YILDIZHAN, Öğretmen
Orhan GÖZÜBÜYÜK, Öğretmen
Safiye YILMAZ, Öğretmen
Sündüs ÇANKAYA, Öğretmen

Dizgi - Tasarım Ekibi

Çağlayan Volkan YILDIZ, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen

Türkçe yayın hakları MEB, 2023

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

**ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

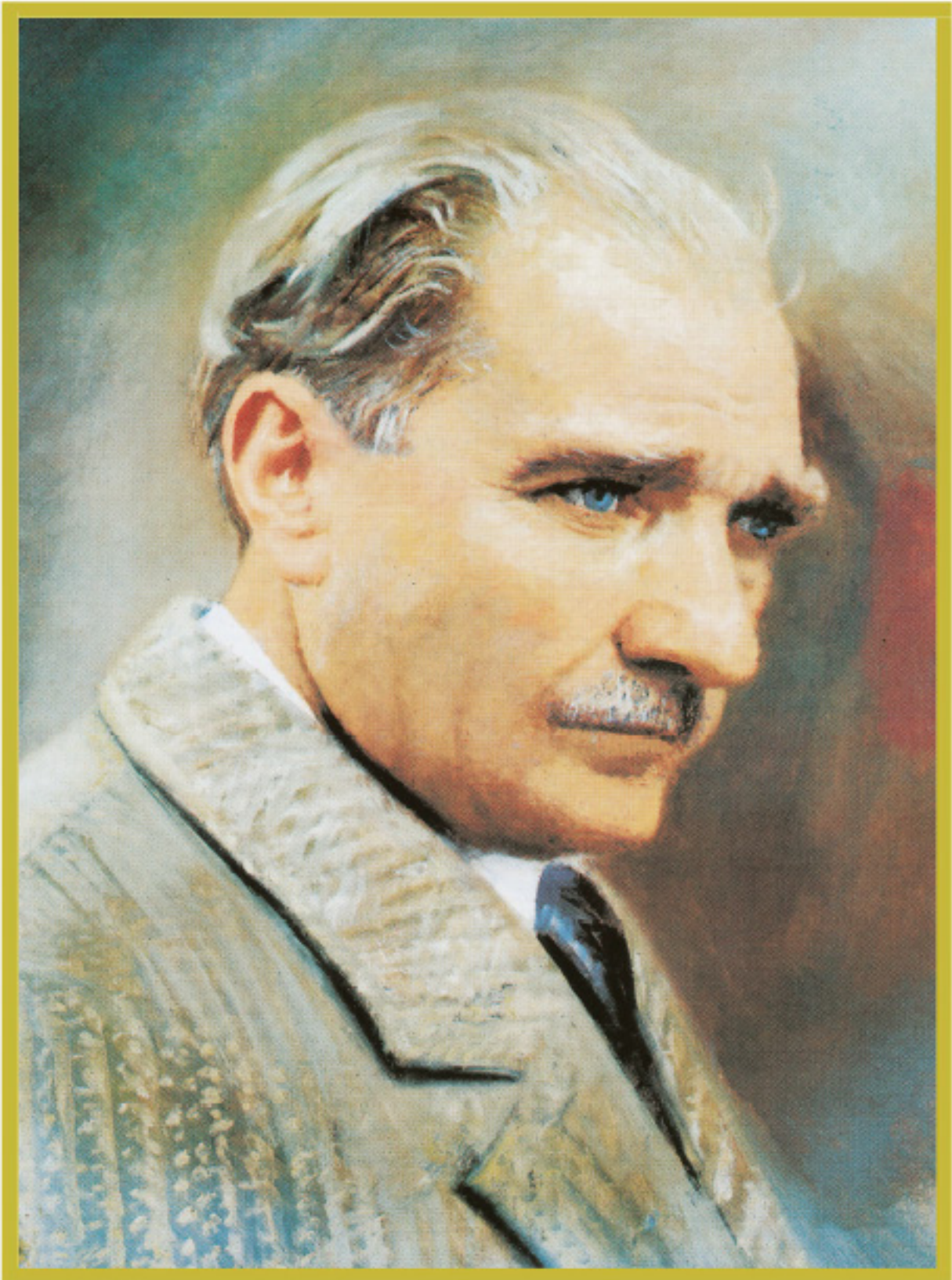
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	9
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1923-1950)	11
Açık Uçlu Sorular - Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1923-1950)	12
Çoktan Seçmeli Sorular - Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1923-1950)	13
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1950-1980)	14
Paragrafta Anlam	16
Açık Uçlu Sorular - Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1950-1980) / Paragrafta Anlam	17
Çoktan Seçmeli Sorular - Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1950-1980) / Paragrafta Anlam	18
Cevap Anahtarı	20

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan Dersler Cepte fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken Dersler Cepte fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında “Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım” gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardımcı kaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan Dersler Cepte fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATINDA ROMAN (1923-1950)

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATINDA ROMAN (1950-1980)

PARAGRAFTA ANLAM

Dersler Cepte'nin "Konu Özeti" bölümünde 1923-1950 ile 1950-1980 arası Cumhuriyet Dönemi romanı, paragrafta anlam konularını öğreneceksiniz. "Hatırlayalım" bölümünde geçmişe dair bilgilerinizi anımsayacaksınız. "Kritik Bilgi" başlığında konu kapsamında özellikle dikkat etmeniz gereken bilgilere ulaşabilirsiniz. İlginç bilgiler ise sizleri "Biliyor musunuz?" başlığında karşılayacak. "Dersi İzleyelim" bölümünde ise konuya dair ders anlatım videolarına erişebilirsiniz.

TYT TÜRKÇE SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

12. SINIF	ÜNİTE	KONU	2018 TYT	2019 TYT	2020 TYT	2021 TYT	2022 TYT	TOPLAM SORU SAYISI
	GİRİŞ	DİLİN TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ DEĞİŞİMİNİ ETKİLEYEN SEBEPLER	-	-	-	-	-	-
		İLK ÖRNEKLERDEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇENİN ÖNEMLİ SÖZLÜKLERİ	-	-	-	-	-	-
HİKÂYE ŞİİR	SÖZCÜKTE ANLAM	3	3	4	4	4	18	
ROMAN TİYATRO DENEME	PARAGRAFTA ANLAM	23	22	26	25	26	122	
GİRİŞ HİKÂYE ŞİİR ROMAN TİYATRO DENEME	YAZIM KURALLARI	2	2	2	2	2	10	
	NOKTALAMA İŞARETLERİ	2	2	2	2	2	10	
	CÜMLEDE ANLAM	3	3	3	3	3	15	
								175

AYT TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

12. SINIF	ÜNİTE	KONU	2018 AYT	2019 AYT	2020 AYT	2021 AYT	2022 AYT	TOPLAM SORU SAYISI
	GİRİŞ	EDEBİYAT İLE FELSEFE İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	-
	EDEBİYAT İLE PSİKOLOJİ İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	-	-
HİKÂYE	1960 SONRASI HİKÂYE	-	-	-	-	-	-	-
	KÜÇÜREK HİKÂYE	-	-	-	-	-	-	-
ŞİİR	CUMHURİYET DÖNEMİ SAF ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDEN (1923-1960) TOPLUMCU EĞİMLERİ YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-	-
	MİLLÎ EDEBİYAT ANLAYIŞINI YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-	-
	GARİP HAREKETİ	-	1	2	-	-	3	
	II. YENİ	-	-	-	1	-	1	
	DİNİ DEĞERLERİ, GELENEĞE DUYARLIĞI VE METAFİZİK ANLAYIŞI ÖNE ÇIKARAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-	
	1960 SONRASI TOPLUMCU EĞİMLERİ YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-	
	1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-	
	CUMHURİYET SONRASI HALK ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-	
	ROMAN	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI (1923-1950)	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI (1950-1980)	-	-	-	-	-	-	
	1980 SONRASI TÜRK ROMANI	-	1	-	-	-	1	
	TÜRK DÜNYASI EDEBİYATI ROMANI	-	-	-	-	-	-	
	DÜNYA EDEBİYATI ROMANI	-	-	-	-	-	-	
TİYATRO	1950 SONRASI TİYATRO	-	-	-	-	-	-	
DENEME	DÜNYA EDEBİYATINDA DENEME	-	-	-	-	-	-	
	CUMHURİYET DÖNEMİNDE DENEME	-	-	-	-	-	-	
SÖYLEV	İSLAMİYET'İN KABULÜNDEN ÖNCEKİ TÜRK EDEBİYATINDA SÖYLEV	-	-	-	-	-	-	
	İSLAMİYET ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATINDA SÖYLEV	-	-	-	-	-	-	
	ANLAM BİLGİSİ	4	3	6	6	6	25	
								30

Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATINDA ROMAN (1923-1950)

- Cumhuriyetin ilk yıllarında Millî Edebiyat Dönemi sanatçıları gözlemin ön planda olduğu gerçekçi romanlar yazmışlardır.
- 1923-1940 yıllarında gözlemci gerçekçilik yerini toplumcu gerçekçiliğe bırakır.
- Bu dönem romanlarında Anadolu, Anadolu insanı, cumhuriyetin getirdiği yenilikler, köylü sorunları, taşraya giden aydın kesimin burada yaşadıkları, sanayileşme sonucu köyden kente göç eden ailelerin yaşadığı sıkıntılar, bireyin iç dünyası gibi konular ele alınmıştır.
- 1930'lu yıllarda Cumhuriyet Dönemi romanında işlenen konular değişikliğe uğrar. II. Abdülhamit döneminden başlayıp I. Dünya Savaşı'na kadar geçen sürede yaşananlar romanın konusunu oluşturur.
- 1940'lı yıllarda II. Dünya Savaşı ile birlikte toplumsal konuların çeşitlenerek romanlarda işlendiği görülür.
- Bu dönemde toplumsal konuların çeşitlenmesi edebiyatımızda 1970 yılına kadar sürecek olan "Köy Edebiyatı" anlayışının başlamasına neden olmuştur.

Hatırlayalım

Millî Edebiyat Dönemi'nde de eserler veren Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Reşat Nuri Güntekin Anadolu'yu anlatan romanlar yazmışlardır.

Biliyor musunuz?

Bu dönemde Halikarnas Balıkcısı denizle ilgili ilk romanları kaleme alır.

1923-1950 CUMHURİYET DÖNEMİ ROMAN YAZARLARI

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU

- Romanlarında Tanzimat Dönemi'nden başlayarak Cumhuriyet Dönemi'ne kadar Türk toplumunun geçirdiği süreçleri anlatmıştır.
- Güçlü gözleme dayanan realist eserler yazmıştır.
- Türk edebiyatına tezli roman düşüncesini getirmiştir.
- **Romanları:** *Yaban, Kiralık Konak, Sodom ve Gomora, Hüküm Gecesi, Ankara, Nur Baba, Panorama I-II, Bir Sürgün, Hep O Şarkı*

AHMET HAMDİ TANPINAR

- Cumhuriyet Dönemi'nin ilk öğretmenlerindendir.
- Eserlerinde geçmiş, yaşanan an ve gelecek bir bütün teşkil eder.
- Eserlerinde bilinçaltı ve psikolojiyi ön planda tutar.
- Eserleri zengin bir kültür birikimiyle oluşturulmuştur.
- **Romanları:** *Huzur, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Sahnenin Dışındaki, Mahur Beste, Aydaki Kadın*

MİTHAT CEMAL KUNTAY

- Tek romanı olan *Üç İstanbul* romanıyla tanınmıştır.
- Bu romanda II. Abdülhamit, II. Meşrutiyet ve Kurtuluş Savaşı yıllarındaki İstanbul'u anlatmıştır.

HALİDE EDİP ADIVAR

- Millî Edebiyat Dönemi'nin ilk kadın sanatçısıdır.
- Romanlarında aşk, kadın psikolojisi, millî duygular gibi konuları işlemiştir.
- Roman karakterlerini bulunduğu çevreye göre konuşturur.
- Sade ve basit bir dille eserlerini yazmıştır.
- **Romanları:** *Heyula, Raik'in Annesi, Seviye Talip, Handan, Yeni Turan, Son Eseri, Mev'ud Hüküm, Ateşten Gömlek, Vu-*

run Kahpeye, Kalp Ağrısı, Zeyno'nun Oğlu, Sinekli Bakkal, Yolpalas Cinayeti, Tatarcık, Sonsuz Panayır, Döner Ayna, Akile Hanım Sokağı, Kerim Ustanın Oğlu, Sevda Sokağı Komedyası, Çaresaz, Hayat Parçaları

KEMAL TAHİR

- Bilimsel yöntemlerle yazdığı köy romanları ile tanınmıştır.
- Romanlarında köy kasaba hayatı, açlık, ırgatlık, yarıcılık, gurbet, Meşrutiyet Döneminden 1930'lu yıllara kadarki tarihî konu ve kişiler, kişilerin yaşadığı şehirler gibi konuları işlemiştir.
- Köy ve kasaba çevresindeki söyleyiş özellikleriyle İstanbul ağzını başarılı bir şekilde birleştirmiş; canlı, rahat, özgün bir üslup oluşturmuştur.
- **Romanları:** *Sağirdere, Körduman, Rahmet Yolları Kesti, Köyün Kamburu, Yedi Çınar Yaylası, Kurt Kanunu, Devlet Ana, Yorgun Savaşçı, Yol Ayrımı, Esir Şehrin İnsanları, Esir Şehrin Mahpusu, Kelleci Mehmet, Bozkırdaki Çiçek, Büyük Mal, Namusçular, Karılar Koşuşu*

TARIK BUĞRA

- Bireyin iç dünyasını yansıtan eserler yazmıştır.
- Romanlarında genellikle Türk tarihini işler.
- Eserlerindeki sözcük hazinesi zengindir.
- Güzel, açık, anlaşılır, etkileyici ve sürükleyici bir dil kullanır.
- **Romanları:** *Siyah Kehribar, Küçük Ağa, Küçük Ağa Ankara'da, İbişin Rüyası, Firavun İmanı, Gençliğim Eyvah, Dönemekte, Yalnızlar, Yağmur Beklerken, Osmancık*

Dersi İzleyelim

1923-1950 Arası
Türk Edebiyatında Roman

1. Cumhuriyet'in ilk yıllarında romanlarda Anadolu, Anadolu insanı, cumhuriyetin getirdiği yenilikler gibi konular sıkça işlenmiştir. Bu durumun temel nedeni ne olabilir?

2. "Köy Edebiyatı" hakkında bilgi veriniz.

1. Toplumcu gerçekçi yazarlar, 1930'lu yıllardan başlayarak toplumdaki düzensizlik ve çatışmalar ile köy gibi küçük yerleşim yerlerinin sorunları üzerinde yoğunlaşır. Ağa-köylü, öğretmen-imam, halk-yönetici; zengin/fakir, güçlü/güçsüz, aydın/cahil gibi çatışmalar üzerine kurmaca metinler yazarlar.

Aşağıdaki sanatçılardan hangisi eserlerinde bu parçada anlatılan temalara yer vermez?

- A) Halide Edip Adivar
B) Sabahattin Ali
C) Orhan Kemal
D) Kemal Tahir
E) Fakir Baykurt

2. Yusuf, koca öküzü üç gündür aramadık yer bırakmamıştı. İlk aklına gelen, onun bir ziyana girip kolcular tarafından götürülüp tokata kapatılması olmuştu. Fakat elin ekilmiş tarlasına ziyana girmek, koca öküzün âdeti değildi. Bütün beraber yaşadıkları uzun senelerde ne Yusuf, ne de koca öküz, haram mal yememişti. Yusuf'un ümidi boşa çıkmadı. Koca öküz, ziyana girmemişti. Yusuf, üç gündür, köyüne, yakın çiftlikleri, dağ bayırı dolaşmış, önüne gelene koca öküzü sormuştu. Fakat bir türlü onun nehrin öte yakasına geçmeye niyetleneceğini hatırına getirmemişti. Nihayet bu sabah bu ihtimal zihnini kurcalamış, oğluna, "Sen, şu yakaya git" emrini vermiş, kendisi de nehrin bu yakasını tutmuştu.

Yusuf uzun zaman olduğu yerde kaldı. Neden sonra oğlu gelip yanına çökmüce kendine geldi. Delikanlı, gözlerini dikmiş babasına bakıyordu. Boğuk bir sesle:

"Bulamadım." dedi. Baba da gözlerini dikmiş, bataklığın üzerinde dolaşan iki kartala bakıyordu.

"Ben, buldum!" diye mırıldandı. Genç adam, babasının baktığı istikamete döndü. Öfkeyle:

"Namussuz ne işi varmış suyun, batağın içinde?..." diye söylendi. Yusuf, dönüp oğlunun yüzüne baktı:

"Karşı yakaya geçmeye niyetlenmiş bir hâlde."

Bu parça aşağıda romanlarıyla ilgili görüş belirten yazarlardan hangisine ait olabilir?

- A) Benim romanlarımdaki kişileri somut coğrafya üzerinde değil iç dünyanın gizemli dünyasında görebilirsiniz.
B) Olay kurgusu romanlarımdaki ana unsurlardan biridir. Olaylar da daha çok büyük şehirlerin gürültüsü içinde şekillenir.
C) Ben artık köy gerçekliğini anlatan, onların yaşam biçimini en sade hâliyle ortaya koyan romanlar yazıyorum.
D) Romanlarımdaki kişiler kuşak ve kültür çatışması içinde kalmış, kendini bulmaya çalışan kişilerden oluşur.
E) Romanlarımı yazarken en sevdiğim şey okuyucuyla konuşmak ve onun kurmaca dolu bir anlatımla karşı karşıya kaldığını hatırlatmaktır.

3. Şahin Efendi bu kasabayı nasıl tasavvur ediyorsa hemen öyle buldu. Sonbaharın ismi gibi sararttığı bir ovanın nihayetinde bir dağ yamacına tırmanmış eski bir kasaba. Etrafını ova tarafından ince bir dere, öteki yanından sık serviler kuşatmış. Servilerin daha yukarısında bir eski kale harabesi... Şahin Efendi uzaktan kasabayı seçmeğe başlayınca korku ile karışık bir sevinç heyecanı duydu. Mağrur bir gülümseme ile:

— Bunlar hep mektepsizliğin, hep memleketi asırlardan beri karanlığa ve kana boğan yeşil gecenin eserleri. Bu derlere müspet bilgiden gayrisi çare olamaz, diyordu.

Bu metnin alıntıldığı eser ve eserin yazarı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) *Ankara* - Yakup Kadri Karaosmanoğlu
B) *Yeşil Gece* - Reşat Nuri Güntekin
C) *Vurun Kahpeye* - Halide Edip Adivar
D) *Üç İstanbul* - Mithat Cemal Kuntay
E) *İstanbul'un İç Yüzü* - Refik Halit Karay

4. "Anadolu halkının bir ruhu vardı, nüfuz edemedin. Bir kafası vardı, aydınlatamadın. Bir vücudu vardı, besleyemedin. Üstünde yaşadığı bir toprak vardı, işletemedin. Onu; behimiyetin, cehlin ve yoksulluğun ve kıtlığın elinde bıraktın. O, katı toprakla kuru göğün arasında bir yabancı ot gibi bitti. Şimdi, elinde orak, buraya hasada gelmişsin. Ne ektin ki ne biçeceksin?" **diyerek Anadolu halkı ile Türk aydını arasındaki uçurumu dile getiren yazar ve eseri aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Peyami Safa - *Fatih-Harbiye*
B) Reşat Nuri Güntekin - *Yaprak Dökümü*
C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu - *Yaban*
D) Halide Edip Adivar - *Vurun Kahpeye*
E) Refik Halit Karay - *Sürgün*

5. **Aşağıdakilerin hangisinde Kurtuluş Savaşı'nı konu alan romanlar bir arada verilmiştir?**

- A) *Küçük Ağa* - *Osmancık*
B) *Sinekli Bakkal* - *Türk'ün Ateşle İmtihanı*
C) *Yorgun Savaşçı* - *Ateşten Gömlek*
D) *Sahnenin Dışındakiler* - *Kıralık Konak*
E) *Yaban* - *Devlet Ana*

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATINDA ROMAN (1950-1980)

- 1950-1980 yılları arasında roman dört farklı koldan gelişim göstermiştir:
 1. Toplumcu gerçekçi roman
 2. Bireyin iç dünyasını ele alan roman
 3. Modernist roman
 4. Millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan roman
- 1950'li yıllarda köy ve kasaba romanları yayımlanır.
- 1960'lı yıllar toplumcu gerçekçi eserler artmış, kadının çektiği sıkıntılar anlatılmış, deniz insanların yaşamı romana konu edilmiştir. Bu yıllarda Kurtuluş Savaşı ve I. Dünya Savaşı da romanların konusu olmaya devam etmiştir.
- 1970-1980 yıllarında yazar ve roman sayısında ciddi bir artış görülür. Diğer yıllardan farklı olarak Türkiye'den Almanya'ya getirilen çocukların dil sorunları, anne babalarının iş yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar, sıla özlemi, gibi konular işlenmiştir.

Dikkat!

1960'lı yıllardan itibaren siyasi, ekonomik ve toplumsal değişimler ve bunların doğurduğu sonuçlar romanda işlenen konuları da etkilemiştir.

Kritik Bilgi

Modernist romanla (1970'li yıllar) birlikte aşağıdaki teknikler edebiyatımıza girmiştir.

- 1. Bilinç akışı tekniği:** Kahramanın aklından geçenleri sıraya koymadan, aralıksız anlatmasıdır.
- 2. İç çözümleme tekniği:** kahramanın duygu ve düşüncelerinin yazarın ağzından anlatılmasıdır. (Hakim bakış açısı kullanılır.)
- 3. Geriye dönüş tekniği:** Olay örgüsünün şimdiki, gelecek ve geçmiş zaman örgüsü içinde anlatılmasıdır.

ORHAN KEMAL

- Toplumcu gerçekçi anlayışın önemli isimlerindedir.
- Eserlerinde yaşadığı yöre olan Çukurova'yı, yoksul ve sıkıntılı insanların üzüntülerini, işçileri, ırgatları kendi çevrelerinde anlatmıştır.
- Nasıl yazdığından çok ne yazdığına önem veren bir yazardır.
- Şive taklitleri yapar, ağız özelliklerine yer verir, canlı ve yalın bir dil kullanır.
- **Romanları:** *Baba Evi, Murtaza, Eskici ve Oğulları, Avare Yıllar, Cemile, Bereketli Topraklar Üzerinde, Hanımın Çiftliği, Gurbet Kuşları, Devlet Kuşu, Vukuat Var, Gâvurun Kızı, Suçlu, Sokakların Çocuğu, Kanlı Topraklar, Dünya Evi, El Kızı, Yalancı Dünya, Müfettişler Müfettişi, Tersine Dünya, Sokaklarda Bir Kız, Arkadaş Islıkları*

SABAHATTİN ALİ

- Toplumcu gerçekçi akımın ilk başarılı örneğini *Kuyucaklı Yusuf* adlı eseriyle vermiştir.
- Eserlerinde Anadolu halkının ve Anadolu köylüsünün yaşamını, toplumsal eşitsizlikleri anlatmış, aydınların köylüleri küçümsemelerini eleştirmiştir.
- Canlı ve etkileyici bir dili olan yazar olumsuz olayları iyimser bir tavırla anlatmıştır.
- **Romanları:** *Kuyucaklı Yusuf, İçimizdeki Şeytan, Kürk Mantolu Madonna*

YAŞAR KEMAL

- Toplumcu gerçekçi yazarlarımızdandır.
- Çukurova insanların yaşamı, Toros köylüleri, köy insanların çektiği sıkıntılar, yoksullar, ırgatlar, ırgatlarla ağaların ilişkileri, kan davası gibi konuları ele almıştır.
- Atasözlerine, ağıtlara, türkülere, halk söyleyişlerine yer veren zengin kelime hazneli, kısa cümlelerden oluşan canlı dili vardır.
- **Romanları:** *İnce Memed, Yılanı Öldürseler, Çakırcalı Efe, Deniz Küstü, Kuşlar da Gitti, Yağmurcu Kuşu, Algözüm Seyreyle Salih, Dağın Öte Yüzü Serisi, Bir Ada Hikâyesi Serisi, Akçasızın Ağaları Serisi, Kimsecik Serisi, Ağrı Dağı Efsanesi, Üç Anadolu Efsanesi, Binboğalar Efsanesi*

SAMİM KOCAGÖZ

- Köy romanının önemli isimlerindedir.
- "Sam Amca" öyküsüyle Dünya Hikâyecilik Yarışması'nda birinci olmuştur.
- Romanlarında köy ve kasaba insanını, onların sorunlarını, duygularını ve gündelik yaşamlarını anlatır.
- Yalın bir dili, gerçekçi bir tutumu vardır.
- **Romanları:** *Kalpakkıllar, İkinci Dünya, Bir Şehrin İki Kapısı, Yılan Hikâyesi, On binlerin Dönüşü, Doludizgin, Bir Karış Toprak, Bir Çift Öküz, İzmir'in İçinde, Tartışma, Eski Toprak*

TALİP APAYDIN

- Köy edebiyatının temsilcilerindedir.
- Yoksul köylünün su, toprak, eğitim, parasızlık, ortakçılık, makineleşme gibi nedenlerle köyden kasabaya, kente göçü, Kurtuluş Savaşı gibi konuları işlemiştir.
- Doğa betimlemeleriyle güçlenen doğal bir dili vardır.
- **Romanları:** *Sarı Traktör, Yarbükü, Emmioğlu, Ortakçılar, Ferhat ile Şirin, Toprağa Basınca, Define, Toz Duman İçinde, Tütün Yorgunu, Vatan Dediler, Köylüler, Yoz Duvar, Kente İndi İdris, O Güzel İnsanlar*

NECATİ CUMALI

- Daha çok Ege Bölgesi insanı olmak üzere kırsal kesimin romanını yazmıştır.
- Toplumun aksayan yönlerine, geleneksel yanlışlara, suça eğilimli insanlara romanlarında yer vermiştir.
- Sade ve güzel bir Türkçeye süssüz, mecazsız, gözleme dayalı bir üslup kullanmıştır.
- **Romanları:** *Tütün Zamanı, Acı Tütün, Aşk da Gezer, Viran Dağlar, Yağmurlar ve Topraklar, Uç Minik Serçem*

FAKİR BAYKURT

- 1950-1970 yılları arasında köy edebiyatının en başarılı isimlerindedir.
- Romanlarında geri bırakılmış köylüleri anlatır.
- Romanlarında kahramanlarını yerel ağız özelliklerine göre konuşturmada oldukça başarılıdır.
- **Romanları:** *Yılanların Öcü, İrazca'nın Dirliği, Onuncu Köy, Amerikan Sargısı, Tırpan, Kaplumbağalar, Köy- göçüren, Keklik, Kara Ahmet Destanı, Yüksek Fırımlar, Yarım Ekmek, Koca Ren, Yayla*

OĞUZ ATAY

- Postmodernizme ulaşan yeni roman anlayışının öncülerindedir.
- Romanlarında kimliğini kaybeden, toplumla uzlaşamayan aydın kesimi anlatmıştır.
- Eserlerinde sıkça alay, ironi, yergi ile karşılaşılır.
- Diyalog, söyleşme, iç konuşma, mektup gibi birçok anlatım tekniğini kullanır.
- **Romanları:** *Tutunamayanlar, Tehlikeli Oyunlar, Bir Bilim Adamının Romanı*

FERİT EDGÜ

- Çevresiyle uyum sağlayamayan, yalnız bireylerin sorunlarını anlatır.
- Gözleme önem verir.
- Değişik dil ve anlatım biçimlerini denemiştir.
- **Romanları:** *Kimse, O*

VÜS'AT O: BENER

- Modernizmi esas alan yazarlarımızdandır.
- En çok otobiyografik nitelik taşıyan eserleriyle tanınır.
- Kendine özgü bir dil kullanmış, anlaşılmayı okurun çabasına bırakmıştır.
- **Romanları:** *Buzul Çağının Virüsü, Bay Muannit Sahtegi'nin Notları*

DEMİR ÖZLÜ

- İlk eserlerinde bireysel konuları işlemiş, sonrasında toplumsal konulara yönelmiştir.
- Romanlarında yasalara ve törelere uyum sağlayamayan insanların yalnızlıklarını, bunalımlarını anlatmıştır.
- **Romanları:** *Bir Uzun Sonbahar, Bir Yaz Mevsimi Romansı*

Dersi İzleyelim
**1950-1980 Arası
Türk Edebiyatında Roman**

PARAGRAFTA ANLATIM BİÇİMLERİ

- Paragrafta anlatım biçimleri öyküleyici, betimleyici, açıklayıcı ve tartışmacı olarak dörde ayrılır.
- Öyküleyici anlatımda bir olayın kişi, yer, zaman verilerek anlatılmasıdır.
- Betimleyici anlatımda varlıklar iç ve dış özellikleriyle sözcükler aracılığıyla resmedilir.
- Açıklayıcı anlatımda okuyucu herhangi bir konuda bilgilendirilir.
- Tartışmacı anlatımda bir fikre karşı çıkılır.
- Öyküleyici ve betimleyici anlatım olay çevresinde gelişen metinlerde, açıklayıcı ve tartışmacı anlatım öğretici ve gazete çevresinde gelişen metinlerde kullanılır.

Kritik Bilgi

- Metinlerde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgül kullanılmaz.

ÖRNEK: Cumaları bahçede buluştukça kıza kendisinin adı bir mektep talebesi olmadığını anlatmaya çalışıyordu. (Halide Edip Adıvar)

- Türkçede sadece bağlaç olan ki kelimeden ayrı yazılır.

ÖRNEK: Türk dili, dillerin en zenginlerindedir; yeter ki bu dil, şuurla işlensin. (Atatürk)

Hatırlayalım

Açıklayıcı anlatım nesnel, tartışmacı anlatım öznel.

Dikkat!

Öyküleyici anlatımda fiiller, betimleyici anlatımda sıfatlar çok fazla yer tutar.

Dersi İzleyelim

[Paragrafta Anlam](#)

1. 1950-1980 “Cumhuriyet Dönemi” romanında yeni konular işlenmeye başlanmasına rağmen Kurtuluş Savaşı ve Dünya Savaşı hâlen romanın konusu olmaya devam etmiştir. Bu durumun temel sebebi ne olabilir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Modernizmle beraber Türk edebiyatına gelen yenilikler nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Bir metinde öyküleyici ve tartışmacı anlatım birlikte kullanılabilir mi? Nedenleriyle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ...Gördüğü düşü anımsamaya çalışarak: 'Evet, evet, nasıldı?' diye düşünüyordu. 'Evet, nasıldı bakayım? Darmstad'da akşam yemeği veriyordu Alabin. Yoo, Darmstad değil de bir Amerikan kentiydi. Tamam, Darmstad Amerika'daydı sözde. Evet. Alabin cam masalarda yemek veriyordu, şarkı söylüyorlardı masalar! Il mio tesero... hayır, hayır, Il mio tesero değil, başka, güzel bir şarkıydı. Yukarıdaki paragrafta hangi anlatım biçimi ağır basmaktadır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Roman "Bir gün bir kitap okudum bütün hayatım değişti." sözleriyle başlar ve kurgu bu kitabın öyküsü etrafında gelişir. Roman Erenköy'de oturan çocukluğu da Erenköy'de geçmiş, babası Devlet Demir Yollarında memurken vefat eden, annesiyle yaşayan, İTÜ İnşaat Fakültesi öğrencisi Osman'ın anlatımı ile başlar ve sürer. Yazar, roman anlatımının içine farklı bir anlatım katmıştır. Osman'ın yazar olduğuna dair herhangi bir bilgi olmadığı gibi, not aldığına dair de bir bilgi bulunmamakla birlikte, yer yer okuyucuya sohbet etmesi, romanla özdeşleştiğini veya yazarla arasındaki ilginin bir bütünleşme sürecine girdiğini göstermektedir.

Bu parçada bahsedilen romanda kullanılan anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilinç akışı
- B) Gösterme
- C) Geriye dönüş
- D) Üst kurmaca
- E) Özetleme

2. Türk romanı Cumhuriyet'in kurulmasından sonra öteki edebî tür- lere göre büyük aşama kaydeder. Türk edebiyatındaki kısa geç- mişine rağmen okuyucuyu ve edebî çevreleri peşinde sürükleme- yi bilir. Bu dönemde özellikle 1950'li yıllardan sonraki toplumsal değişimler, romandaki tema ve konu çeşitliliğini artırır. Buna göre eserlerde gibi konular üzerinde yoğunlaşmışlardır. Toplum- cu gerçekçi, modernizm, postmodernizm gibi yeni roman anlayış- ları da Türk edebiyatındaki yerini alır. Bu dönemde Oğuz Atay, Ahmet Hamdi Tanpınar, Yusuf Atılgan, Adalet Ağaoğlu, Orhan Kemal, Yaşar Kemal gibi isimler; roman türünün gelişmesine kat- kıda bulunmuşlardır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) kuşak çatışması
- B) köy ve köylü sorunları
- C) yanlış Batılılaşmanın doğurduğu gülünç durumlar
- D) gurbete çalışmaya giden işçilerin dramları
- E) bunalımlı, topluma yabancılaşan bireylerin iç dünyaları

3. Yalac köylüleri yazları Çukurova'ya pamuk işçiliğine giderler. Köy muhtarı Sefer, köylülerden Memidik'i döver. Memidik öcünü almak için Sefer'i öldürmeyi aklına koyar. Pamuk tarlasında bir gece, Sefer sanarak bir başkasını öldürür. Sabah olduğunda tar- lada işçiler Sefer'i görünce, yaptığı yanlışları anlar ve cesedi saklar. Sonunda amacına ulaşır, Sefer'i öldürür ve jandarmaya teslim olur. Bu arada, köylülerden Uzunca Ali, yaşlı annesi Meryemce'yi köyde yalnız başına bırakarak Çukurova'ya gelir.

Aşağıdaki eserlerden hangisi bu metnin yazarına ait değildir?

- A) *Yer Demir Gök Bakır*
- B) *Rahmet Yolları Kesti*
- C) *Al Gözüm Seyreyle Salih*
- D) *Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana*
- E) *Çukurova Yana Yana*

4. Romanlarında toplumsal değerlerle çatışan, kent yaşamının kala- balığında yalnızlaşan aydınların dramını anlatmıştır. Postmodern tarzda yazdığı "Tutunamayanlar" romanı ile TRT Roman Ödülü'nü almıştır. Bu romanda modern şehir hayatı içinde bireyin yaşadığı yalnızlığı, toplumdan kopuşları ve toplumsal ahlaka, kalıplaşmış düşüncelere yabancılaşan ve tutunamayan bireylerin iç dünyasını anlatmıştır.

Bu parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oğuz Atay
- B) Orhan Pamuk
- C) Adalet Ağaoğlu
- D) Ferit Edgü
- E) Haldun Taner

1. Nedendir bilmem kitap okuma mutlak olarak iyi, doğru kabul edilmektedir. Birçokları ısrarla "Her kitaptan alınacak dersler, güzellikler vardır." diyor. Diğer sanat dallarında bu tarz bir kutsama yok. Her film güzeldir, her resimden çıkarılacak dersler vardır, her heykelde güzel bir yan bulunur, diyene pek rastlanmaz. Bense kitapları üçe ayırıyorum: iyi kitap, kötü kitap, boş kitap. Bazı kitaplar hem iyi hem kötü olabilir. Ne demek her kitap güzeldir? Biraz gerçekçi ve mantıklı olmalıyız.

Bu parçanın anlatımıyla aşağıdakilerden hangisi amaçlanmıştır?

- A) Karşılaştırma yapma
- B) İzlenim kazandırma
- C) Olay örgüsünü sırasıyla verme
- D) Açıklama yapma
- E) Kanıtları değiştirme

2. Astım, solunum yolları duyarlılığının artmasına bağlı gelişen kronik bir hastalıktır. Bu hastalıkta tekrarlayan öksürük ve hırıltı karakterize özelliklerdir. Astımda hem üst hem alt solunum yolları etkilenebilir. Astım her yaşta görülse de vakaların %30'u çocukluk çağında ortaya çıkar. Son yıllarda alerjik hastalıklar gibi astımın da görülme sıklığı artmıştır. Hastalık sıklığında görülen artışın nedeni kapalı ortamlarda yaşamak ve ev içi alerjenlere maruz kalmaktır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Açıklama
- B) Benzetme
- C) Tanımlama
- D) Nesnellik
- E) Karşılaştırma

3. Artık yoluma devam etmem olanaksızdı. Yaklaşarak seslendim. Gözlerini açarak donuk bakışlarla baktı ve yine kapadı. O zaman, hastalığın niteliğini anlamak isteyen bir merakla hem de başvurulacak tedbirleri düşünerek sorular sordum. Her soruma, gözlerini açarak karşılık veriyor ve söylemekten üşenerek karşılık vermeyi artık gerekli görmeyen bir yılgınlıkla yine gözlerini kapatıyordu.

Yukarıdaki parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Karşılaştırma
- B) Tanımlama
- C) Öyküleme
- D) Betimleme
- E) Örnekleme

4. Küçük salonun kalın ve ağır perdeli geniş penceresinden dışarı muhteşem, parlak ve bir sulu boya levhası gibi görünüyordu. Saf ve mavi bir sema... Çiçekli ağaçlar... Cıvıldaayan kuşlar... Uyur gibi sessiz duran deniz... Karşı sahilde mor ve fark olunmaz sisler altındaki dağlar, korular, beyaz yalılar... Ve bütün bunların üzerinde, bir mitoloji rüyasının havai hakikati gibi uçan martı sürüleri!

Yukarıdaki parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Öyküleme
- B) Betimleme
- C) Tartışma
- D) Karşılaştırma
- E) Açıklama

Açık Uçlu Sorular - Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1923-1950)

- Muhtemel Cevap:** Edebiyat ve tarih her zaman iç içe olmuştur. Tarihî süreçte yaşanan her türlü siyasi, ekonomik, sosyal olay edebî eseri etkilemiştir. Bu nedenle Cumhuriyet'in ilk yıllarında Anadolu, Anadolu insanı ve cumhuriyetin getirdiği yenilikler sıkça işlenmiştir.
- Cevap:** Cumhuriyet'in ilk yıllarında başlayıp 1970'e kadar devam eden, köy enstitüsü çıkışlı yazarların oluşturduğu, köyü, köylüyü anlatan edebiyattır.

Açık Uçlu Sorular - Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1950-1980) / Paragrafta Anlam

- Cevap:** Savaşlar toplumları derinden etkileyen olaylardır. Bu nedenle üzerinden uzun yıllar geçse de sanat eserinin konusu olurlar.
- Cevap:** Modernist romanla beraber yaşadığı toplumla uyuşamayan ve yalnızlaşan aydın kesim romanın konusu olmuştur. Bilinç akışı, geri dönüş, iç çözümleme teknikleri edebiyatımıza girmiştir.
- Cevap:** Öyküleyici ve betimleyici anlatım edebî metinlerde, tartışmacı ve açıklayıcı anlatım öğretici metinlerde kullanılır. Bu nedenle öyküleyici ve tartışmacı anlatımın birlikte kullanılması mümkün değildir.
- Cevap:** Tolstoy'un *Anna Karenina* adlı romanından alınan bu parçada öyküleyici anlatım ağır basmaktadır.

Çoktan Seçmeli Sorular - Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1923-1950)

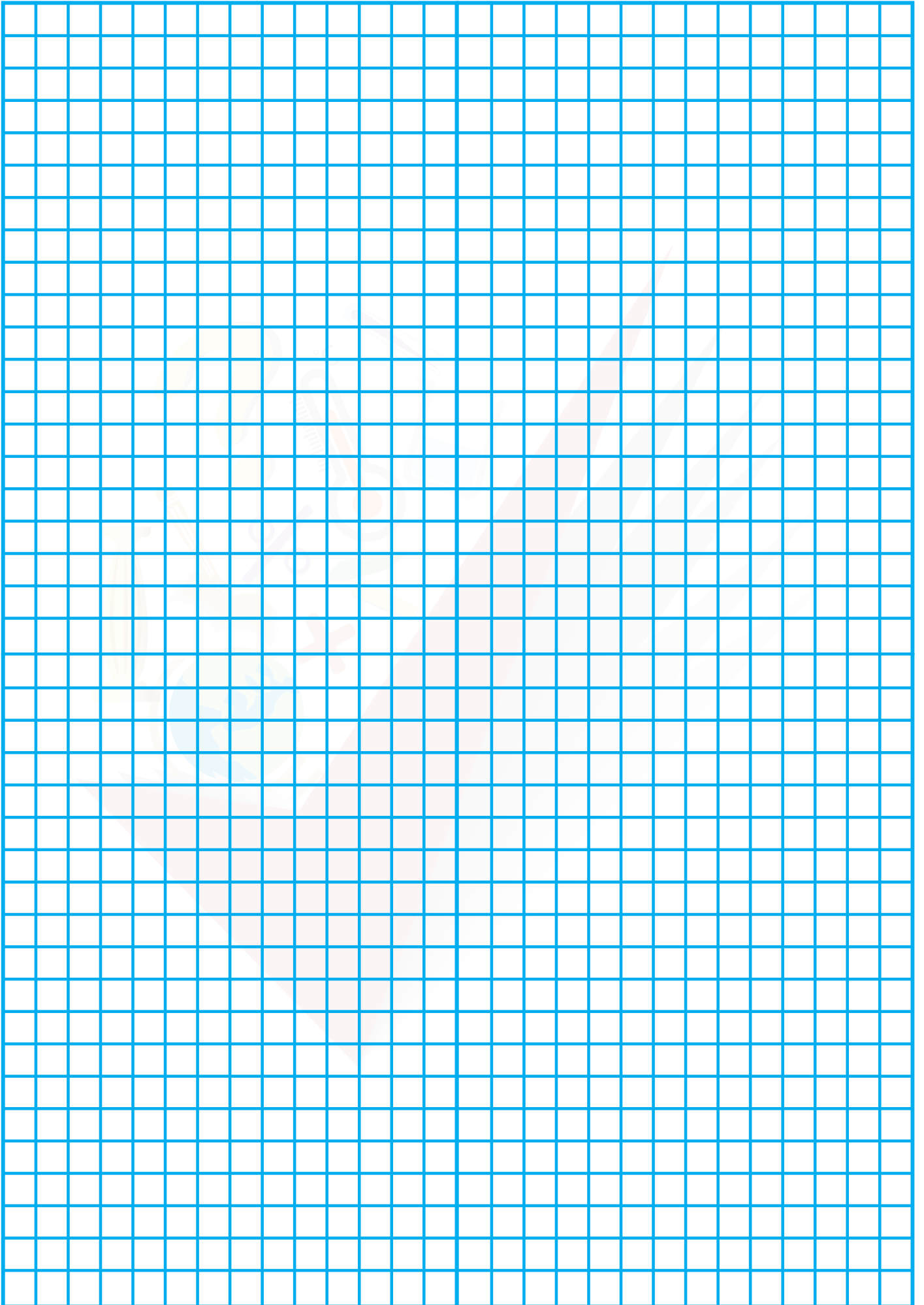
1 - A	2 - C	3 - B	4 - C	5 - C
-------	-------	-------	-------	-------

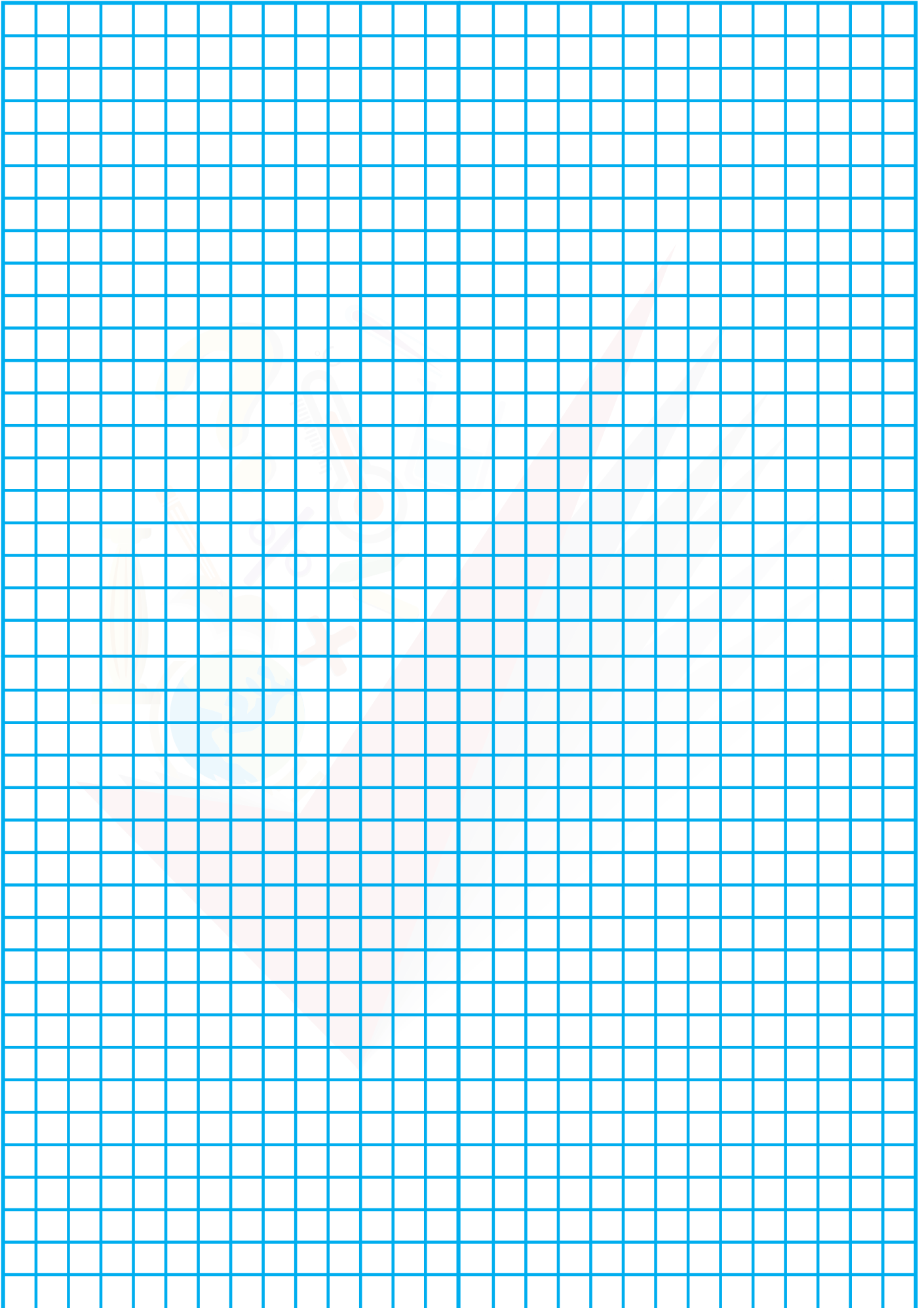
Çoktan Seçmeli Sorular - Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Roman (1950-1980)

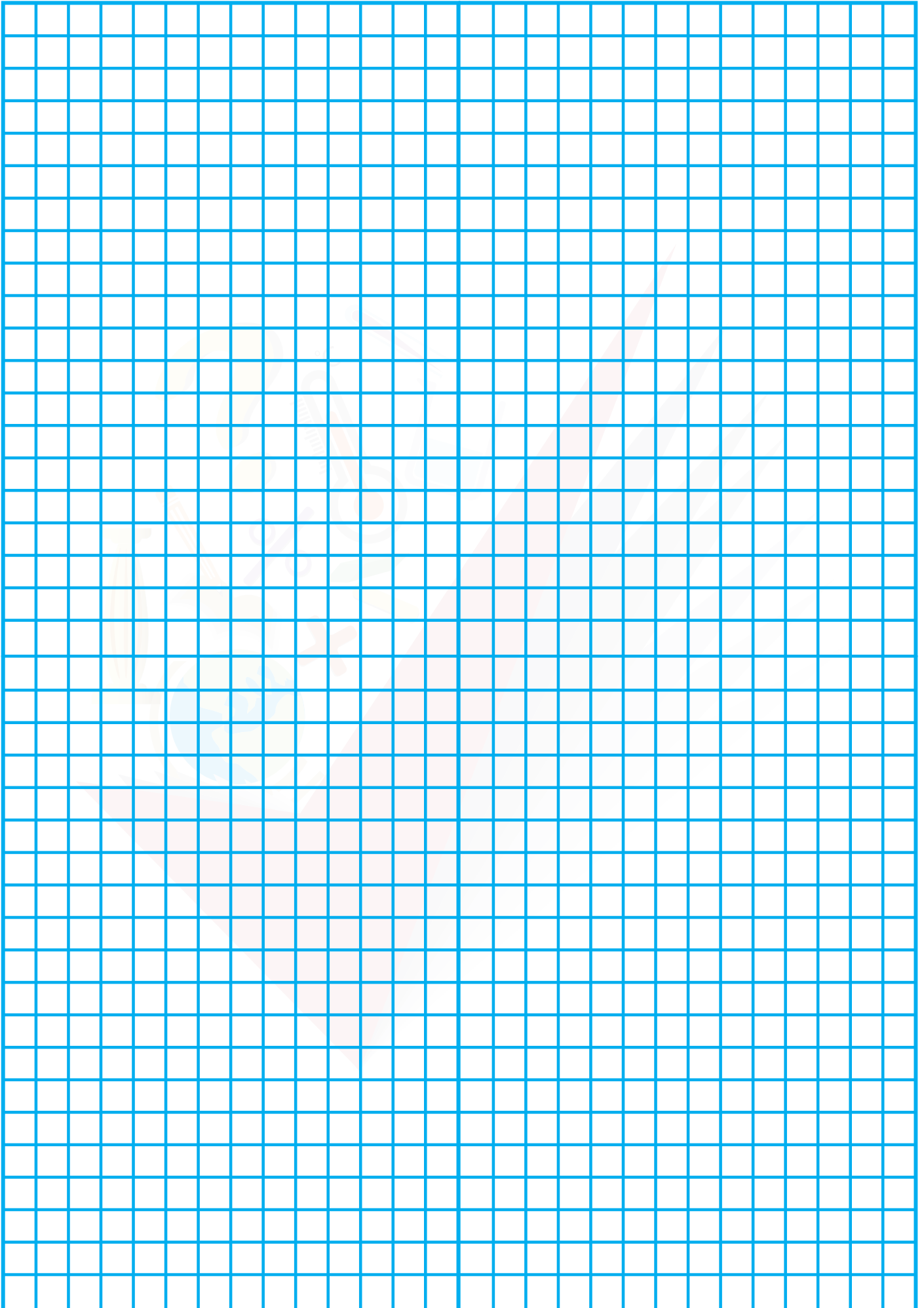
1 - D	2 - C	3 - B	4 - A
-------	-------	-------	-------

Çoktan Seçmeli Sorular - Paragrafta Anlam

1 - E	2 - B	3 - C	4 - B
-------	-------	-------	-------

Konu Özeti

Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

Açık Uçlu Sorular

Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

Çoktan Seçmeli Sorular

Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

Neler Öğreneceğiz?

Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

Hatırlayalım

Konuyla ilgili önceki bilgiler

Araştırma

Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler

Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

Kritik Bilgi

Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

Bir Örnek de Sen Ver

Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

Biliyor musunuz?

Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

Filozof Der ki

Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

Felsefe Sözlüğü

Felsefe ile ilgili kavramlar

Haritada Bulalım

Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

Dersi İzleyelim

Konuyla ilgili konu anlatım videoları

Dikkat!

Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler